

Jaume Mercader-Miret

DE "DIETARI DIVERS". 1998

21 DE MARÇ. Una significativa visita a Vilafranca

Després d'una absència de Vilafranca de més de vuit mesos, des del dia 7 de juliol de l'any passat, la tarda d'avui hi hem fet una visita. El motiu ha estat el de dur-hi les onze carpetes que contenen dotze llibres inèdits, de temàtica diversa: memòries, viatges, apunts biogràfics, etc.

A l'anada, amb el sol lleument velat de calitja, no hem pogut veure, amb tot el seu precís contorn i la blavor característica, el Montserrat. En alguns ceps de les vinyes ja hi apunten timidament uns brots i els presseguers es veuen aureolats de l'indefinible toc rosat purpuri de la primera florida.

Arribats al Museu la Maria i jo, acompanyats del renebot Daniel, qui ens ha ajudat eficaçment en el transport, he fet entrega a l'amic Antoni Sabaté i Mill, director de l'Arxiu Bibliogràfic, el qual ja ens hi esperava, de les dues caixes amb el contingut de més de dos mil folis, en els quals són escrites a màquina les obres que avui he donat a Vilafranca.

Sortint després a la plaça de Jaume I i també passant per bona part de la vila antiga, hem respirat l'aire propi de l'inici de la primavera, fresc i lleuger, a la llum serena, clara i daurada, de la tarda plàcida. Una vegada més, sobretot els qui estem habituats a Barcelona, hem trobat Vilafranca summament polida i endreçada, com ja és proverbial.

Hem completat l'estada visitant la família i adquirint unes coques de les típiques, al Forn de Sant Joan. Cap al tard, de tornada cap a casa i ja dins de l'automòbil, fent una mica

de marrada, ens hem arribat a l'inici de la carretera de Sant Martí Sarroca, per tal d'admirar la magnífica palmera replantada en una rotonda recentment construïda en aquell indret urbà, gairebé als afores de la vila. L'interès per a nosaltres, d'aquella palmera, és que procedeix del jardí de la casa dels avis Miret, en ple barri de la Barceloneta, o del Pont del Carril, salvada, per la seva importància ornamental, prèviament a l'enderroc del vell edifici.

Durant el viatge de retorn s'ha anat ponent el sol darrera nostre, al mateix temps que s'enfosquia lentament el cel.

30 D'AGOST. Unes hores del dia de sant Fèlix a la vila

Avui ha fet quatre anys que no havia estat a Vilafranca el dia de sant Fèlix. Ens hi han acompanyat amb el seu auto uns nebots, i ens han recollit cap al tard per a tornar a casa. Hem assistit als moments finals de l'ofici solemne celebrat a la basílica de Santa Maria. Hem venerat una breu estona les relíquies del nostre patró exposades a la cripta, i a la sortida hem presenciats la partida cap a la plaça de la Vila dels balls folklòrics i dels castellers, encapçalats pel drac, per mi tan enyorat aquests darrers anys.

El seguici de la comitiva oficial i popular alhora ha perdut, almenys des del meu punt de vista, l'alegre fastuositat que la caracteritzava, probablement per exigència del temps que som, reaci a certes solemnitats i a l'observació d'un ordre ritual estricte.

Després, tant al marge com hem pogut de l'enorme aglomeració de la multitud, hem vist, a la plaça de la Vila i de Sant Joan, aixecar-se uns imponents castells humans, que han enfervorit d'entusiasme a tots els qui hi érem presents, més lluny o més a prop. Molt abans

d'acabar-se la fenomenal exhibició castellera, de les tres de la tarda, hem iniciat l'esplèndid àpat de Festa Major, al volt d'una esplèndida taula familiar.

Hem deixat Vilafranca, amb la recança de sempre, quan la Festa Major es trobava encara en el punt àlgid i els graus de temperatura festiva eren lluny de descendir.

27 D'OCTUBRE. Una conferència sobre el Penedès

Ahir vaig exercir de conferenciant a "Club d'Amics de la UNESCO", en una magnífica casa d'estil modernista, del carrer de Mallorca, 207, pis principal.

L'amic Miquel Coll i Alemany, un dels dirigents de l'entitat, fa alguns mesos em proposà de donar-hi una conferència sobre el tema de l'Alt Penedès, destinada a formar part d'un cicle dedicat a la coneixença i estudi de les comarques catalanes. Ahir, cap al tard, fou el dia determinat.

La concurrència, molt atenta, va ser aproximadament d'una quarantena de persones, entre les quals hi hagué algú de la família i de les amistats. Les paraules em varen sortir més o menys de raig, i pels comentaris que després vàreu sentir, entusiastes, clares i entenedores. El que sí puc assegurar és que foren pensades i dites amb tot l'amor envers la meua terra, i em sembla que el suficientment documentades, sobretot quant a la història i a l'art. Després, a proposta del mateix Miquel Coll, qui ha m'havia presentat al públic abans de començar, es féu un col·loqui d'uns deu minuts de durada, en el qual tres o quatre dels oients hi digueren la seva, tant per aclarir algun punt

com per elogiar el Penedès i manifestar la seva amabilitat al conferenciant del dia.

26 DE NOVEMBRE. Divagació sobre els ceps de les vinyes

Som ja en plena tardor; no obstant això, la temperatura observada en els darrers dies precedents, francament hivernenca. Em dol moltíssim que per diverses circumstàncies aquest any no hagi pogut contemplar les vinyes del Penedès amb els ceps despullant-se de l'or vell dels pàmpols moribunds. M'hauria agradat fer-hi almenys una passada; una passada que ara l'ha de substituir en la imaginació revivint els records de tardors pretèrites, quan vàiem pondre's wagnerianament el sol darrera del Montmell, de la galeria del Col·legi de Sant Ramon estant.

De sempre, arribat aquest dolç temps crepuscular, penso en la nuesa dels ceps aparentment morts, ressecs, contorsionats, com uns dramàtics gargots espectrals. Amb tot i això, m'imagino que la vida que els resta —després de l'esforç d'haver engendrat i criat els raïms— va creixent amb nova vigoria, imperceptiblement, en les entranyes de la seva torturada forma austera, impertorbablement arrencats en la terra de les vinyes, d'un color siena esblaimat. De l'aparent letargia, en provindrà l'esplendorosa ufana dels raïms de la propera collita, el que vol dir que, com en les activitats humanes més creatives, és en el recol·liment interior, en la silenciosa intimitat que la vida és més activa i prolífica i els fruits esdevenen més saborosos i substanciosos.

Com un exemple tan sols comparable al de les heroiques virtuts ascètiques, els ceps resistiran estoicament la penetrant fredor de

les boires baixes i la gelor tallant de les crues matinades, alguna escadussera capa de neu més o menys densa i les irruents ventades de març. Llavors, aviat se sentiran acaritats per la jovençana tebior del sol d'abril i vitalitzats per l'ardència estiuenca de juliol i agost. Després, ja passada la verema, els arribarà l'hora de la transitòria decadència, com així mateix ocorre en la vida humana, esperant el renaixement de la nova existència, quan el vol i els xiscles de les orenetes anunciïn la proximitat de la Pasqua florida.

DE "DIETARI DIVERS". 1999

4 DE JUNY. De les vinyes de Sant Pau d'Ordal

De fa poc més de cinquanta anys —que ja són anys!— el vi per al consum familiar me'l proporciona un pagès viticultor de Sant Pau d'Ordal, primer l'un i més recentment el seu successor. L'arribada periòdica a casa meua d'unes garrafes amb el vi del cor del Penedès —clar, lleuger, delicadament saborós— és rebuda i celebrada amb la satisfacció i el goig que és de suposar i que es mereix.

Per afegit, m'és summament agradable la breu estona de conversa que sostenim, principalment sobre el treball a la vinya i al celler, la bondat o la maldat de la meteorologia i fins en referència a la vida municipal del seu poble, que si de mi depengués el rebatejaria amb el nom de Sant Pau de les Vinyes, com tantes vegades he dit i escrit, el que no em cansaré mai de repetir.

No tinc res en contra de l'antiquíssima denominació d'Ordal aplicada a Sant Pau, històricament venerable i consagrada per la més arrelada tradició, però essent tan ubèrrima l'extensió de vinyes a l'entorn —un verdader oceà de verdor lluminosa format pels pàmpols

dels ceps moguts lleument per l'aire subtil de la marinada— modestament crec que el canvi, en part, del nom, estaria més a to amb el paisatge circumdant i fins amb el treball i l'economia de l'entera comarca penedesenca, i ja no caldria dir del mateix poble.

En la visita, fa tan sols uns dies, de l'amatent proveïdor del nostre vi de cada dia, exultant de joia, em féu saber que les vinyes de l'indret, concretament les dels voltants de Sant Pau, es troben ja en la situació més prometedora, en la plenitud gairebé de la seva ferma vitalitat jovençana i en l'esclat esplendorós del color refulgent.

Una vegada més, encara que indirectament, he sentit el poder i la gràcia de les per mi enyorades vinyes i la força puixant de la saba de la terra, per virtut d'unes paraules senzilles d'un enamorat del bell paratge que el sustenta, reflectit en els seus ulls blaus habituals a estendre llargament la mirada fins a l'horitzó llunyà.

7 D'AGOST. Ha mort l'amic Josep Brugal

Aquest matí, en obrir els fulls del diari *La Vanguardia*, m'he assabentat de la mort ocorreguda abans d'ahir, als 88 anys d'edat, del meu antiquíssim amic l'arquitecte Josep Brugal i Fortuny, un conspicu vilafranquí entre els més dilectes, trasplantat a Barcelona com jo mateix, fa molts anys, però sempre amb un peu a Vilafranca.

En el llibre *Galeria de retrats amb un autoretrat*, publicat al desembre de 1991, hi vàreu fer present la seva humaníssima persona, tot dedicant-li un capítol, com a amic de tota la vida i assenyalat arquitecte, i vaig remarcar la col·laboració amb els meus relleus d'aram a algunes de les seves obres.

A l'escrit aleshores només podria afegir la impressió rebuda avui, que, de tota manera, no m'ha sorprès gaire, ja que tenia notícies més o menys vagues del seu malmès estat de salut. La darrera vegada que ens vàrem veure i parlar, ocasionalment, va ser el passat 26 de febrer, a la Sala de Música de Cambra del Palau de la Música Catalana, durant l'acte de presentació d'una nova edició, en aquest cas facsimil, del llibre *La devoció popular a Sant Ramon de Penyafort*, del també vilafranquí Manuel Benach. Vist a primer cop d'ull d'una certa distància, em costà molt de reconèixer-lo, ja que la malaltia havia afectat considerablement el seu aspecte físic.

Acabada la sessió literària, que tingué molt d'acadèmica, vàrem parlar una bona estona, tot i que la seva conversa no era tan fluïda com sempre ho havia estat.

Avui, essent fora de la ciutat, és molt natural que no hagi tingut notícia de la seva mort fins que ho he llegit al diari. Era ja tard per assistir a la cerimònia religiosa feta al tanatori de Les Corts, tot lamentant també moltíssim no haver pogut anar a Vilafranca, on l'acaben de sepultar. A més, em sap molt de greu que no hagi estat a temps de llegir el llibre sobre Pau Boada, de qui també fou un gran amic, en el qual en Brugal apareix d'una forma molt significativa, sobretot en l'últim paràgraf. Em sembla molt que n'hauria estat ben content.

27 D'AGOST. Presentació del llibre, a Vilafranca

Aquesta tarda hem assistit, al Fòrum Berger-Balaguer, de Caixa Penedès, a la presentació del llibre *De la vida i obra de Pau Boada*. Les paraules pròpiament dites de presentació, les ha pronunciades Isabel Coll i Mirabent, amb una molt distingida sensibilitat

d'estudiosa de l'art, de la història del qual és professora a la Universitat de Barcelona. Després he hagut de dir quatre paraules, completament improvisades, com a autor literari de l'obra. A continuació ho ha fet Antoni Sabaté i Mill, qui ha escrit el Preàmbul, substitutiu en aquest cas del pròleg, el qual ha llegit un brevíssim text de rigorosa factura clàssica, fins en podríem dir dorsiana. Les paraules dites tot seguit per l'editor Ramon Nadal, clares i concises, han estat un testimoni més del seu "savoir faire", explícit sobretot en la seva labor editorial. Finalment, ha parlat Josep Parera, president de Caixa Penedès, a la qual devem el mecenatge de l'edició, i ha fet un parlament presidencial de la millor mena, com sempre són els seus.

A la sortida del Fòrum, Caixa Penedès ha obsequiat cadascun dels assistents amb un exemplar del llibre, molts dels quals han passat per les meves mans, sol·licitat a escriure-hi una breu dedicatòria. Després, a la sala d'exposicions, hem assistit a la que amb caràcter antològic s'ha obert amb pintures del mateix Pau Boada, en homenatge i en memòria de la seva personalitat, entre oportunes safates de "canapés", les rituals copes de vi escumós i la cordialitat de la gent de Vilafranca.

A fora, als carrers i a les places, ja s'hi respirava l'aire de la imminent Festa Major. De tornada a Barcelona, per la carretera, hem tingut sempre present en el cel la lluna plena.

31 D'AGOST. A Vilafranca, el dia de sant Fèlix

Ahir, festivitat de sant Fèlix, el dia culminant de la Festa Major, vaig passar gairebé vuit hores a Vilafranca. No fou tota la jornada sencera, però encara gràcies que hi vagi poder ser el temps d'assistir a una bona part de l'ofici solemne, a l'església de Santa Maria, de

refrescar-me amb una beguda a l'ombra dels arbres de la Rambla, de presenciar l'erecció d'alguns castells a la plaça de la Vila i de dinar plàcidament i amb tota esplendidesa amb la família més propera que em resta a Vilafranca. Fa quatre dies vàreig anar a la vila amb l'automòbil d'uns renebots i ahir amb el tren, la qual cosa em facilità la contemplació del paisatge del Penedès de diversos punts de vista, si bé en alguns indrets gairebé coincideixen la carretera i la via fèrria. El fet de viatjar amb auto, hermèticament tancat perquè no s'escapi el clima artificial que a l'estiu s'hi estableix, té l'inconvenient de ser-nos escamotejades les olors de la terra i de la vegetació, fetes més evidents encara per l'escalfor del sol. Els trens actuals també ens priven de les sensacions

olfactives i, a més, ens fan sentir més gregaris. Tant en un cas com en l'altre, ens sentim poc immersos en l'espai exterior, i el contemplem gairebé com una filmació cinematogràfica o com una gravació televisiva.

Amb la Festa Major navegant encara a tota vela, prop de les set de la tarda ens en vàrem anar a l'estació i pels volts de les vuit ja érem a Barcelona. La calor humida, la vulgar bullícia, l'espessor humana de la ciutat no foren prou per fer-nos oblidar l'excel·lència de les hores viscudes a Vilafranca. Que Déu i sant Fèlix facin que no hagi estat la darrera Festa Major de "la senyora vila" a la qual hem estat presents.